

IRODALOM

Kelle Arthur: A „szilfabetegség“ elsöleges okai. (A M. Kir. József Nádor Műegyetem Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kara Könyvkiadó Alapjának a kiadása, Sopron, 1940.)

A szerző 39 oldalas tanulmányában igen érdekes, a gyakorlati erdőgazdák számára felette hasznos fejtegetésekben és megállapításokban kimerítő képet ad a szilbetegség irodalmáról és a saját vizsgálatainak az eredményéről. Rámutat az eddigi közlések ellentétes állításaira, valamint arra a fontos körülményre, hogy a legtöbb növénypatológus nem a beteg fát, hanem a rajta meglepedett élősdit tekintj vizsgálata főtárgyának. A szerző nem osztozik sok kutatónak abban a nézetében, hogy a szilfák pusztulását — mint elsöleges kórokozó — az *Ophiotoma* (*Ceratostomella*, *Graphium*) *ulmi* nevű gomba vagy más élősködő idézi elő. A hatalmas irodalom gondos áttanulmányozása után meggyőző okfejtéssel és példák-kal bizonyítja saját gyökérvizsgálatai alapján azt a véleményét, hogy a *szilfák pusztulását nem az élősdiek okozzák*, mert ezek csak a már legyengült növényeken *másodlagosan* telepednek meg. Az elsöleges kórokozót szerinte a *szárazságban, a lecsapolásban, a szilfa gyakori sekélygyökérezettségében és a talaj kelleténél kisebb oxigéntartalmában* (amely iránt a szil különösen érzékeny) kell keresni. Megállapítja, hogy már régen is mentek tönkre szilfák, és most simesen szó olyan járványszerű vészről, amely a szilek teljes kipusztulásával fenyegetne. A kedvező termőhelyi és időjárásí viszonyok közt tenyésző szilfák ezután is gondoskodnak fajuk fenntartásáról.

A magyar szöveget bő németnyelvű kivonat kíséri. A munkát mint tanulságos olvasmányt melegen ajánljuk az erdőgazdák figyelmébe.

H.

Grünwoldt: Az erdő- és fagazdaság, a természetvédelem és vadászat folyóiratainak a címjegyzéke. (*Répertoire International des Périodiques Forestiers, Sylviculture, Économie du Bois, Protection de la Nature et Chasse.*) A Nemzetközi Erdészeti Központ (*C. I. S.*) kiadása, Berlin, 1940.

Szakunk előkelő nemzetközi intézményének „*Silvae Orbis*“ címen megindított kiadvány-sorozata első köteteként látott napvilágot, a szerző munkája, amely igen figyelemreméltó vállalkozás. Mégpedig azért, mert első ízben ad teljes áttekintést az erdőszetnek és rokonszakmáinak az irodalmi terméséről.

Az előszót az intézet igazgatója *dr. dr. Köstler* írta; ez, valamint a kellő felvilágosítással szolgáló bevezetés 5 nyelven jelent meg és így gyakorlatilag az egész világ számára hozzáférhetővé teszi a szerző munkáját.

Az összeállítás földrészek és országok szerint csoportosítja az adatokat az 1940. jan. 1-i állapot szerint.

A folyóirat fogalmát a szerző a szó legtágasabb jelentésében értelmezte és jegyzékébe a tulajdonképeni időszakí kiadványokon kívül az esetenként megjelenő törvénygyűjteményeket, egyesületi közleményeket stb. is felvette.

Anyagának legnagyobb részénél a következő adatokat találhatjuk meg: a kiadvány teljes és — a „Code international d'abréviations des titres de périodiques“ szerint nemzetközileg elfogadott — rövidített címe, a kiadó és szerkesztő neve és címe, az alapítás éve, a megjelenés ideje, a kiadvány alakja és ára. A kötet használatát egy betűrendes címjegyzék, a földrajzi fogalmak külön névszerinti felsorolása, egy vezérszó-

jegyzék és a folyóiratok minőség szerinti csoportosítása is nagyon megkönnyítik.

Az összefoglalás 1255 tételt tartalmaz, amelyek a következő 76 ország között oszlanak meg. *Afrika*: Angol-Egyiptomi Sudan, Aranypart, Belgakongó, Elefántcsontpart, Észak-Rhodézia, Kenya, Mauritius, Nigeria, Tanganyika, Tunisz, Uganda; *Ázsia*: Brit-India, Brit-Északborneó, Burma, Ceylon, Cyprus, Fülöp-Szigetek Holland-India, Hongkong, Indokína, Kína, Japán, Malaia, Palesztina, Sarawak, Törökország; *Ausztrália és Oceánia*: Ausztrália, Hawaii, Újzéland; *Európa*: Anglia, Belgium, Bulgária, Cseh-Morva Védnökség, Dánia, Esztország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Izland, Itália, Jugoszlávia, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Németország, Norvégia, Oroszország, Portugália, Románia, Svájc, Svédország, Szlovákia; *Közép- és Délamerika*: Argentína, Brazília, Brit-Guayana, Brit-Honduras, Chile, Ecuador, Jamaica, Kuba, Mexiko, Peru, Porto-Rico, Trinidad és Tobago, Uruguay, Venezuela; *Északamerika*: Egyesült Államok, Kanada.

Nyelv szerint a folyóiratok megoszlása a következő: Angol: 704, német: 168, francia: 125, holland: 33, spanyol: 28, finn: 26, orosz: 26, svéd: 21, japán: 19, norvég: 19, olasz: 16, bolgár: 14, román: 14, dán: 13, jugoszláv: 13, észt: 12, portugál: 12, lett: 10, cseh: 8, magyar: 8, litván: 5, görög: 1, szlovák: 1, török: 1.

Aki szakunk irodalmi eszközeiről nemzetközi vonatkozásban megfelelő áttekintést akar nyerni, az nem nélkülözheti az igazán német alappalvalással összeállított munkát.

Vitéz Nádujfalvy József dr.: Új munkabérhelyzet a magyar mezőgazdaságban. (Különlenyomat a „Magyar Statisztikai Szemle” XIX. évfolyamának a 3/4. számából, Budapest, 1941.)

A gazdasági munkabérek szabályozása (legkisebb és legnagyobb mértékű rögzítése) új munkabérhelyzetet teremtett a mezőgazdaságban. Erről ad szakszerű tájékoztatást országos és helyi viszonylatban a gazdaságtársadalom és a szakhivatalok részére a szerző igen alapos tanulmánya, amely: 1. az országos gazdasági munkabérmegállapító bizottság megszabta iránymunkabérekét, 2. az iránymunkabérek alapján és termelési ágankint a kézimunkaköltséget, 3. a vármegyei (városi) munkabérmegállapító bizottságok részéről az 1941. évre megállapított és fizethető gazdasági munkabérekét, végül 4. a megállapított munkabérek alapján és szegődményesek, idénymunkások, napszámosok, kertészek, részesmunkások és szakmunkások keresetére vonatkozó átlagszámításokat ismerteti.

Ma, amikor a munkabérmegállapításnál követendő törvényes rendelkezésekkel, a munkának és a munkabérnek a szerepével, valamint azokkal a következményekkel, amelyeket az új munkabérhelyzet a termelésben előidézhethet, a munkaadónak és a munkavállalónak egyaránt tisztában kell lennie, a kitűnő vezérfonal igen értékes segítséget jelent.

A 60 nagyterjedelmű lapból álló és 30 táblával ellátott füzet megrendelhető postautalványon vagy esekklapon az alábbi címre küldött 2.50 pengő ellenében: *vitéz Nádujfalvy József dr.* miniszteri titkár, Budapest, VIII., Tisza Kálmán-tér 14.

HAZAI FOLYÓIRATOK.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közölnye. (LXXV. kötet, 1941.)

27—28. sz. — *Dr. Náray-Szabó I.*: Magyar ipari önellátás. — *Pirovits A.*: Városszépészeti kihágások.

Értekezések és Beszámolók: — *Bardócz A. dr.*: Ötvözött szerkezeti acélok hegeszthetősége. — —: A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet évi rendes (XCIII.) közgyűlése.

29—30. sz. — *Szilvay G.*: Tervszerű anyaggazdálkodás és iparszervezés a gépköcsi-ügy szolgálatában.

A Műszaki Világ. (V. évf. 1941.)

14. sz. — *Szőcs J.*: Tervgazdálkodás részletekben.

15. sz. — —: A főváros műszaki igazgatásának korszerű reformját csak mérnöki képesítésű szakember hajthatja végre. — —: Új irányt szab a városépítésben a légvédelem.

16. sz. — *Árvay J. dr.*: Nem szabad tovább halasztani a főváros műszaki igazgatásának reformját és a mérnök-alpolgármester kinevezését. — *Szőcs J.*: Tervgazdálkodás részletekben.

A Vadászkutya. (II. évf. 1941.)

7. sz. — *Forti J. dr.*: A foxterrier használata mindenek vizsla munkára. — *Kovács J.*: Néhány szó a pudelpointerről. — *Felix E.*: Alapfeltételek. — *Csizmadia Gy.*: Miként tanítottam vadászkutyámat helyére viszszaemenni. — *Kiss F.*: Vérebverseny.

Bányászati és Kohászati Lapok. (LXXIV. évf. 1941.)

14. sz. — *Székely L.*: A bányásznevelés, a balesetelhárítás és a termelés szolgálatában.

15. sz. — *Dinda J.*: A nyersolaj termelését befolyásoló főbb tényezők. — *Terényi J.*: A bányászjelvény.

Gazdatisztek Lapja. (XLV. évf. 1941.)

8. sz. — *Szuly E.*: Gazdatiszti fizetések a múltban és napjainkban. — *Rhédey L.*: A gépírónök, cséplőellenőrök, intéző-helyettesek és kisegítő alkalmazottak nyugdíjbiztosítása.

Halászat. (XLII. évf. 1941.)

7. sz. — *Maucha R. dr.*: A vízi álettér biológiai egyensúlya (5. közl.) — *Corchus Z.*: Küzdelem a „vöröskórság“ (hasvízkórság) ellen. — *ijj Lokodi G.*: Székelyföldi pisztrángosomról.

Kémikusok Lapja. (II. évf. 1941.)

8. sz. — *Szlatinay L. dr.*: A kémiai szintézis szerepe a nyersanyag-ellátásban. — *Mester L.*: Állati eredetű szálal anyagok mikroszkópos vizsgálata.

Kertészeti Szemle. (XIII. évf. 1941.)

8. sz. — *Preczner G.*: Természetes motívumok a kertben. — *Madarász A.*: Monstera. — *Scholtz G.*: Egy kilogramm alma termesztési költsége.

Köztelek. (LI. évf. 1941.)

27. sz. — *Danisska J. dr.*: A Helminthia-mag értékrontó szerepe a magyar lucernában. — *Balaton B.*: Szénaszáritás esőben. — *Sass G.*: Az aratás újabb eszközei. — *Rázgha K.*: A Kisalföld állattenyésztésének helyzete ma és az elmúlt két évtizedben. — *Kisfaludy Á.*: Tanácsok a légi gyújtólapok okozta tűz elleni védekezésre.

28. sz. — *Th.*: Gazdasági főiskolák. — *Westsik V.*: A napraforgómag betakarítása. — *Danisska J. dr.*: Mégegyszer a vetőmagismeretről és vetőmagvizsgálatról. — *Weiser I. dr.*: A köles. — *Legány Ö.*: Máktermesztésünk veszedelme. — *V. A.*: A nemzetközi gabonatermelés és gabonapiac helyzete.

29. sz. — —: Mezőgazdasági termények és termékek 1941/42. gazdasági évre érvényes legmagasabb árának megállapítása. — *Grábner E.*: A műtrágyák gyakorlati értéke a rozs jövedelmező termésfokozásában. — *Surányi J. dr.*: Szemle a kukoricaüszögről. — *v. Benke Gy. dr.*: A népies lótenyésztés fejlesztésének fontossága napjainkban.

30. sz. — *P. J.*: A búza kiörlési arányának fenntartása esökkenti a rozsfogyasztást. — *Ledány Ö.*: A rozsvetőmag felújítása. — *Zajtay A. dr.*: A lovak bélesatornájába jutó homok mennyisége. — *v. Horváth L.*: A hűsértés-tenyésztés időszerű kérdései. — *v. Bittera M. dr.*: A műtrágyázás időszerű kérdései.

31. sz. — *Faber Gy.*: Újabb mezőgazdasági főiskolák szervezésének kérdése. — *László Z. dr.*: Ukrajna Európa élestára. — *Várallyay Gy.*: A gyakorlati trágyakezelési eljárások. — *Pető F.*: A vetőmag kérdése Dél-Bácskában. — *v. Hellebronth G.* — *Schandl J. dr.*: A gyapjú és a birka-tenyésztés kérdése. — *Gruzl F. dr.*: Az esőverte búza használati értéke.

Magyar Fapiac. (III. évf. 1941.)

27. sz. — —: Lombosfa-szabványtervezet.

28. sz. — —: Új vasúti díjtételek. — —: A keményfapiac rendezése.

29. sz. — *Szabó Ö.*: A boksafaszén-termelés és értékesítés.

30. sz. — *Veress L.*: Mit végeztünk Erdélyért.

31. sz. — —: A 117.100/1941. Á. K. sz. rendelet.

Magyar Méh. (LXII. évf. 1941.)

8. sz. — *Koppán J. dr.*: Hányféle betegsége van a méhyanának? — *Noga T. dr.*: A ligeterdő és rét méhészeti értéke. — *Szell E. dr.*: Méztermelési fogások. — *Kelecsényi E.*: A Mátyás-féle „Hungária“ köpenyes kaptár készítése és gyakorlati észrevételek. — *Ott B.*: Milyen a jó telelő kaptár. — *Békly A.*: A Békly-kaptár és keret.

Magyar Statisztikai Szemle. (XIX. évf. 1941.)

5. sz. — *v. Nádujfalvy J. dr.*: Új munkabérhelyzet a magyar mezőgazdaságban. — *Földváry L. dr.*: Általános időszaki erdőgazdasági összefoglalás időszerűsége és lehetőségei. — *Szalay Z.*: Magyarország hűtőházai. — *P. Horváth M. br. dr.*: Vánhatárainkon át közlekedett gépjárművek forgalma 1940-ben.

6. sz. — *Heller A. dr.*: A sommások munkabére. — *Mozolovszky S. dr.*: Halálos kimenetelű balesetek 1940-ben és az adatgyűjtés kezdete óta eltelt első évtizedben. — *v. Guothfalvy Dorner Z. dr.*: Az ipar telephelyválasztása és az észszerűség elve. — *Gombás G. dr.*: A könyvtermelés nemzetközi és hazai adatai.

Magyar Vadászujság. (XLI. évf. 1941.)

19. sz. — *Gy. Takách Gy.*: Területhalmozás. — *Szent-Ivány G. dr.*: Felhívás a vadászapákhöz. — *A. Balogh A.*: Az állami és magánuradalmaknál alkalmazott szakiskolát végzett erdővédek jövőjének biztosítása baleset és munkaképtelenség esetére. — *Kovács M.*: Egymás megértése.

20. sz. — *Panka K. dr.*: A Magyar Vadászok Országos Szövetségének első elnöke. — *Szent-Ivány G. dr.*: Amit a vadásznak tudnia kell.

21. sz. — *Mészáros P.*: A magyar vadászat jelentősége. — *Berényi V.*: Adatok a róka s vadmaeska táplálkozásához.

22. sz. — *Szent-Ivány G. dr.*: Becsüljék meg munkatársainkat.

Mezőgazdasági Közlöny. (XIV. évf. 1941.)

7. sz. — *Nagy L. dr.*: Állatállományunk ellátásának racionalizálása. — *Böde I.*: Az aratás.

Nimród Vadászlap (II. évf. 1941.)

20. sz. — *Kunsági*: A második augusztus felé. — *Thurn-Rumbach I.*: Rendeletek új szelleme. — *Veress G.*: A dámszarvas (1. k.).

21. sz. — *Sólyom*: Időszerű kérdések. — *gr. Wass A.*: Az őzhívás tudománya. — *Veress G.*: A dámszarvas (2. k.). — *Potoczky B.*: Nagy sietés sosem volt jó.

22. sz. — *Fencsik J. dr.*: Vadász kultúra és szaklapkérdés. — *Veress G.*: A dámszarvas (3. közl.). — *Vidonyi Z.*: A modern golyós fegyverek és töltények gyakorlati értéke.

Természettudományi Közlöny, (73. köt. 1941.)

7. sz. — *Falk A.*: A gőzmozdony versenye. — *Koczás Gy.*: Az energia megmaradásának elve. — *Kolosváry G.*: A kacsatermő fa története. — *Z. Fr. dr.*: Az étkezési jég és a fagyalt vizsgálatának nagy közegészségügyi jelentősége. — *Baskai E.*: Napon süritett lenolaj. — *Erdey-Gruz T. dr.*: Az ólom szerepe a talajban.

Vadászat. — Halászat, (LX. évf. 1941.)

13. sz. — *Malkai J.*: A zergetoll. — *P. H. R.*: Élet a háromi tóban.

14. sz. — —: Egy és más a szarvas agancsáról. — *v. Nagy I.*: Kisebb megfigyelések (3. közl.). — *Somogyi Z. dr.*: Még ebben az évben megalakul a „Horgász Szövetség“.

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE.

ZEITSCHRIFT FÜR WELTFORSTWIRTSCHAFT, VIII. köt. 7—8. sz. 1941.

Buchholz: Az erdő mint éghajlati tényező az orosz síkságon. (Der Wald als Klimafaktor in der russischen Ebene.) 355—390. old.

Az Oroszországi viszonyokat kitünően ismerő szerzőnek már több tanulmányáról számoltunk be lapunkban. Az „*Internationaler Holzmarkt*“ f. évi IV. számában megjelent közleményéből* is megítélhetjük, hogy a vízgazdálkodás javítására való törekvésnél a feladatok milyen óriási halmaza hárul az orosz kormányra. Az évtizedekig tartó erdőpusztítás folytán t. i. a *dél-orosz* síkság természeti viszonyaiban mélyreható kedvezőtlen változások következtek be (a talajvízszint süllyedése, tartós aszály, stb.) és a birodalom valamikor erdőben gazdag *középső* részén ma már erős fainség érezhető, az *északi* őserdőkben pedig a rendszertelen használat és a felújítások elmaradása következtében az elmocharasodás ijesztő méreteket öltött.

A szerző Oroszország növényi-éghajlati öveinek és az erdősteppe fában való fokozatos elszegényesedésének az ismertetése után azokat a vízi mérnöki és erdőművelési eljárásokat írja le, amelyekről a kormány a nagyhorderejű kérdés megoldását várja. Ez természetesen több évtizedet vesz igénybe, hosszas elméleti előtanulmányokat, átfogó tervezést, céltudatos és elhatározó erőfeszítést, valamint hatalmas anyagi befektetéseket igényel. A szerző nézete szerint a megindult munka első eredményei igen dicséretesek; hogy az időközben kitört háború folytán hogyan alakul majd a helyzet, ezidőszert nem tudhatjuk.

Gonda: Szlovákia erdő- és fagazdasága. (Die Forst- und Holzwirtschaft der Slowakei.) 427—450. old.

Szlovákia 3.8 millió hektár összes területéből közel másfélmillió hektárt borít erdő, és így 39%-os erdősültségével Finn-, illetőleg Svédország után a 3. helyen áll Európában.

* E. L. 1941. II. 80. old.

Érthető tehát, hogy a kormány minden törekvése az erdészet belterjességének és a fagazdaság jövedelmezőségének az emelésére irányul. A természeti adottságok rendkívül kedvezőek, a talaj- és éghajlati viszonyok sok és kitűnő minőségű fa termelését teszik lehetővé. Az évi használat mennyisége 5 millió m³ körül van, vagyis a ha-kénti növedék meghaladja a 47 m³-t. A hozam a közel jövőben még fokozható is lesz, mert a kb. 300.000 ha-t kitevő őserdők feltárása hosszú évtizedek megtakarításának az értékesítésére ad módot. A tulajdonjogi viszonyok is igen előnyösek, mert az 50 ha-on aluli erdőbirtokok összesen 190.000 ha-t tesznek ki, a nagyobbakból pedig csak 300.000 ha van magánkézben. Az állami és közületi erdők a tartamos gazdálkodás szempontjából megfelelnek a korszerűség kívánalmainak.

A szerző igen jó áttekintést ad hazája fatermeléséről, fakereskedelméről és faiparáról. A statisztikai adatok világosan mutatják, hogy a fakivitelre, mint legfőbb jövedelemforrásra támaszkodó országának törvényhozási, gazdasági és szociális téren mindent el kell követnie, hogy az erdőnek a teljesítőképessége továbbra is az eddigi szinten maradjon, sőt lehetőleg fokozódjék. Néhány remek fénykép is hozzájárul annak a megértéséhez, hogy a természetadta egyszerű alapokon a szaktudás és szorgalom milyen sokirányú és virágzó fejlődést eredményezhetnek.

Nem hallgathatjuk el azonban egy kifogásunkat. A törvényes intézkedések ismertetésénél az 1879. évi XXXI. magyar t.-e.-ről, a szerző csak annyit tud mondani, hogy „szélsőségesen feudális alapja volt, liberális mezben“. Az 1898. évi XIX. t.-e.-ről elismeri, hogy a községi erdők állami kezelése tekintetében egész Európa számára példát mutatott.

A tanulmányt kísérő angolnyelvű összefoglalás a mi régi erdőtervényünkről is megállapítja, hogy az megalkotásának az idejében világviszonylatban is a legjobb volt. Nem értjük tehát, miért kell ezt az eredeti szövegezésben elhallgatni? Azért, mert *magyar* törvény volt?...

ALLGEMEINE FORST- UND JAGDZEITUNG. 1941. 6—7. sz.

Albrecht: Az erdészeti munka alapjai a Felső-Rajna mentén. (Zu den Grundlagen forstlicher Arbeit in den Oberrheinlanden.) 153—166.

A Rajnának Baseltől Mainzig terjedő, 300 km. hosszú szakasza mentén elterülő német tartományok (Baden, Württemberg, Hessen, Pfalz és Elsass) nemcsak földrajzilag, hanem termőhely tekintetében is jelentősen eltérnek egymástól. Természetes következménye ennek, hogy a gazdálkodásnak is mindenütt a helyi adottságokhoz kell igazodnia, mert az általánosítás könnyen súlyos következményekkel járhat.

A szerző a különböző erdőalakok és kezelésük példáival világítja meg, milyen fontos a *fajafajok természetes elterjedésének az ismerete* és megállapítja, hogy a belterjes gazdálkodás további fejlődésének az *elegetes állományokhoz való visszatérés* az egyik igen fontos előfeltétele.

Lang: Átmérőfokok és vastagsági osztályok alakítása az erdőrendezésben. (Ein Vorschlag zur Bildung von Durchmesserstufen und Stärkeklassen bei der Forsteinrichtung.) 166—172. old.

A „*Reichsholzmesseanweisung*“ („Homa“) előírásaihoz alkalmazkodó 5 — egyenként 12—12 cm-es — vastagsági osztály alakítására vonatkozó javaslat, amelynél elegendő 4 cm-es vastagsági fokokkal végezni az átlalózást, hogy a választékok várható arányáról kielégítő képet kapjunk. A szerző azonban hangsúlyozza, hogy növedék-vizsgálatok és erdőbecselési munkálatok esetén a felvétel csak a szokásos — 1—2 cm-t felülelő — vastagsági fokok mellett ad kellő pontosságot.

Ostwald: Az erdő gazdaságelméleti természetének a kérdése. (Zur Frage der wirtschaftstheoretischen Natur des Waldes.) 177—185. old.

Az igen érdekes gazdaságelméleti megfontolások után — amelyek a kamatozó és járadékot szolgáltató vagyonekat, illetőleg a tőkét elfogyasztó és gyümölcsözően használó üzemeket állítják szembe egymással — a szerző a német erdőgazdaság jelenlegi nagy teherpróbájának (évi 50%-os túlhasználat!) a vizsgálatából arra a megállapításra jut, hogy az erdőtöke megmentése érdekében nemcsak a magángazdasági elveket kell — az üzemtervekben, illetőleg a termelésben — a közellátás jogos szempontjainak alárendelni, hanem az *adópolitikának* is az adott helyzethez kell idomulnia és az erdőt, mint a legértékesebb nyersanyagforrásokat egyikét, nem szabad merev adózási előírásokkal teljesítőképességétől megfosztani.

Neuhoeffer: Két lucfenyő-törzsválasztéktábla összehasonlítása. (Vergleich zweier Fichten-Stammsortentafeln.) 186—194. old.

*Mitscherlich*nek a „Mitteilungen aus Forstwirtschaft und Forstwirtschaft“ 1939. évi kötetében közzétett tábláját *Lang*-nak a lapunkban is ismertetett (1938. VII—VIII, 656. old.) hasonló munkájával hasonlítja össze és kimutatja, hogy az utóbbi az általános gyakorlati követelményeknek jobban megfelel. A részletek taglalására nem térhetünk ki.

DER DEUTSCHE FORSTWIRT. 1941. 53/54—61/62. sz.

Mahler: Az erdőgazdasági termelésfokozás sürgős feladatai. (Vordringliche Aufgaben der forstwirtschaftlichen Erzeugungssteigerung.) 433—436., 449—452. és 461—463. old.

Az egyre fokozódó fafogyasztás Németországot újabb erélyes rendszabályokra kényszeríti. A szerző a cél elérése érdekében szükséges tennivalókat két csoportba foglalja össze. Ezek: 1. a termelés fokozásának az erdőművelési előfeltételei és 2. a kopárok, gyenge mezőgazdasági területek erdősítése a *nyárfanevelés kiterjesztésével*.

Bevezetőül hangsúlyozza, hogy komoly eredményekre csak akkor lehet számítani, ha az erdészeti termelésben a telepítésnél, állományápolásnál és kihasználásnál a termőhelyi, illetőleg gazdasági adottságokhoz igazodó tervszerű rend és *irányítás* érvényesül és a jelenleg még mindig túlságosan nagy *vadállományt* az erdők területéhez és összetételéhez igazodó létszámra szállítják le.

Az erdőművelési előfeltételek taglalásánál sorra veszi a fafajok megválasztásánál, az állomány ápolásánál ill. a felújításnál követendő szempontokat és kitér a trágyázás kérdésére is.

A felújítandó kopárok, átalakítandó rottott állományok és hátraleghozott erdősítések összes területét — a lengyel főkormányzóságiakkal együtt — 4 millió hektárra teszi. Ha ezen eredményes erdőgazdálkodást lehet megvalósítani, az évi 16 millió m³-rel növelné Németország fatermését.

Ostwald: A mérleg az erdőgazdaságban. (Die Bilanz in der Forstwirtschaft.) (477—479. és 489—492. old.)

A mérleg meglehetősen idegen fogalom az erdőgazdaságban, pedig a szerző fejtegetései meggyőzhetnek bennünket arról, hogy ma, amikor az erdőtöke értékének az állandó ellenőrzésére fokozott szükség van, csak a megfelelően szerkesztett erdőgazdasági mérleg adhat megnyugtató felvilágosítást.

INTERNATIONALER HOLZMARKT. 1941. 25/26—29/30. sz.

A folyóirat 25/26. kettős száma teljes egészében a Cseh és Morva Védnökség erdő- és fagazdasági viszonyaival foglalkozik. Bevezetőül

Neurath báró birodalmi védnök, *Bubna-Litic* gróf földművelésügyi és *Kratochvíl* kereskedelem- és iparügyi miniszter méltatják az ismertetések jelentőségét, amelyeknek legnevesebb szakemberek (*Adolf, Hart, Hellendorff, Freyka, Richter, Kunovsky, Müller, Entner, Kucera, Zieris, Martinek, Prohaska, Basek, Weingartl, Kolár, Linhart, Francke és Hodek*) a szerzői. Az erdészet, fakereskedelem és faipar minden ágát felölelő közleményekről bővebb tájékoztatást adni, lapunk korlátolt terjedelme miatt, nincs módunkban.

Buchholz: Szovjetoroszország faipara. (Die Holzindustrie der UdSSR.) 27/28. sz. 7—12. old.

Az időközben kitört háború kétszeresen érdekesekké teszi a szerző adatait. Megtudjuk belőlük, hogy Oroszország faszükségletét a termelés az utóbbi években az óriási erdőségek mellett sem tudta ellátni s a hiány egyre növekvő méreteket öltött. Ennek elsősorban a könnyen hozzáférhető erdők kipuuszítása és a távolabbiak feltáratlansága az oka, de súlyosbította a helyzetet az is, hogy a külkereskedelmi mérleg kedvezőbbé tétele céljából a kormány fokozta a kivitelt, anélkül, hogy a bel-földi fogyasztás igényeit kellőképpen figyelembe vette volna. Érthető a következménye az ilyen politikának, hogy a régebbi fűrésztelepek — természetes tápláló területük kimerülése után — mind válságba kerültek és munkájuk minőség tekintetében is egyre romlik. Hasonló a helyzet a bútor-, gyufa- és papíriparban, annak ellenére, hogy az illetékes tényezők a rendszabályok egész sorozatát léptették életbe megsegítésük érdekében.

Kriš: Az erdőgazdaság saját kezelésű fűrésztelepének a jelentősége. (Betrachtungen über die Bedeutung eines forsteigenen Sägewerkes.) 27/28. sz. 18—27. old.

Az erdei termelésnek a feldolgozással való hasznos kapcsolata olyan közgazdasági előnyöket biztosít, amelyek ma, amikor a fának, mint nyersanyagoknak a jelentősége egyre növekszik, komoly megfontolásra kell hogy intsenek. A szerző érvelése teljesen meggyőzhet bennünket arról, hogy a megfelelően méretezett, minden igazgatási sallangtól mentes és szakszerűen vezetett fűrészüzem milyen hasznos és jövedelmező kiegészítője az erdészetnek.

Hilf: A fagazdasági oktatás. (Das Studium der Holzwirtschaft.) 29/30. sz. 15—17. old.

Az eberswalde-i erdészeti főiskolán ujonnan létesített különleges fagazdasági kiképzés jelentőségét ismerteti, amiről a „Különfélék“ között számolunk be részletesebben.

LES A DREVO. 1941. 27/28—28/29. sz.

Bokor: A fa természetes szárításának a meggyorsítása. (Zrychlenie prirodzeného schnutia dreva.) 27/28. sz. 5—7. és 29/30. sz. 8—9. old.

A lapunk f. évi VI. füzetében közölt tanulmány csaknem teljes szövegű szlovák és német fordítása.

Šuran: A rostély befolyása a fának és szénnek a házi eszerépkályhákban való elégésére. (Vliv roštu na spal'ovanie dreva a uhlia v domácich kachliach.) 29/30. sz. 5—7. old.

A Szlovákiai Erdő- és Fagazdasági Tanács propaganda-osztálya részéről végzett kísérletek eredményeit ismerteti, amelyek élesen megvilágítják, hogy a tüzelés csak akkor gazdaságos, ha mind a fánál, mind pedig a szénnél az elégésükhöz leginkább alkalmas — egymástól eltérő alakú és felületű — rostélyt használunk.

Kittredge, Loughead és Mazurak: A koronák elnyelte és a törzsön lefolyó esapadékmennyiség a fenyőfiatalosokban. (Interception and Stem-flow in a Pine Plantation.) 505—522. old.

A talajra jutó esapadék az erdőben természetesen lényegesen kisebb, mint szabad területen. Annak a pontos megállapítására azonban, hogy az egész mennyiségből mennyit fog fel a koronaszint és mennyi kerül ebből is mint a törzseken lefolyó víz a földre, mindeztideig nem történtek kielégítő vizsgálatok.

A szerzők 7 évi gondos megfigyelésen alapuló munkája éppen ezért igen jelentősnek mondható, mert a kérdést széles alapokra fektetve tisztázza. A vizsgálatnál a szél sebessége és iránya is kellő figyelemben részesült és ennek megfelelően a nyert adatok még azonos állomány-viszonyok és összes-esapadék mellett is igen eltérnek egymástól.

A koronák alakja, magassága, sűrűsége és terjedelme nemcsak a fel-fogott, hanem a törzsön lecsurgó víz mennyiségét is erősen befolyásolja, amely átlagosan az előbbinek csak 1%-a. Szélárnyékban nagyobb a fel-fogott vízmennyiség, mint a széllal szemben lévő koronarészekben; a szél erejének a növekedésével emelkedik az elnyelt esapadék, de a törzstől való távolsággal csökken a korona vízfelfoga képessége. Az igen érdekes fejtegetéseket számos táblázat és rajzra világítja meg.

Kopitke: Káliumsók hatása a tülevelű csemeték ellenállóképeségére. (The Effect of Potash Salts Upon the Hardening of Coniferous Seedlings.) 555—558. old.

A szerző kísérletei szerint, káliumtrágya alkalmazásával jelentősen növelni lehet a fenyőcsemeték szilárd tápanyagtartalmát, ozmotikus nyomását és ezzel a faggyal szemben való ellenállóképeségüket is. Hol-danként kb. 150 kg. K₂O az a mennyiség, amely a kívánt cél elérésére elegendő.

JOURNAL FORESTIER SUISSE. 1941. 4—6. sz.

Bourquin: Téli vágású lücfenyő kérgének a lefejtése cersav-nyerés céljából. (La récolte des écorces à tan dans les coupes d'hiver.) 73—80. old.

Miután a téli vágású törzsekben is jelentkezik a döntés után bizonyos idővel a nedvkeringés, elméletileg a téli vágású lúe is hántható. Németországban *Fabricius*, Svájcban a szerző végzett erre vonatkozólag kísérleteket. Mindkettőn azonos eredményekre jutottak. Az ilyen hántás hátrányai: 1. a nyert eszernyanyag rosszabb minőségű a nyári döntésű lúeről termelnél, 2. sok munkatöbblettel jár, ami a termelt kérget megrá-gítja és 3. a hántatlanul huzamosan az erdőn fekvő törzseknél szű-károsítás léphet fel. Végeredményében a szerző az eljárást még nem tartja olyan tökéletesnek, hogy ez a gyakorlatban alkalmazható lenne.

Petitmermet: Faellátásunk áttekintése. (Aperçu sur notre ravitaillement en bois.) 97—103. old.

A szerző, mint a szövetségi államrendészeti igazgatás főnöke, azokat a nehézségeket ismerteti, amelyekkel Svájcban az utolsó két télen meg kellett küzdeni. A következő, vagyis 1941/42. évi télen a nehézségek fokozódására van kilátás. Ezt a szerző a jövő tél szükségletére és kitermelhető famennyiségére vonatkozó szám adatokkal is igazolja.

Aubert: Néhány szó a sziklás talajok növényi történő betelepüléséről. (A propos de la colonisation des sols rocheux.) 126—129. old.

A svájci Alpések sziklái végbemenő lassu növénytelepülési folyamatot ismerteti. A zuzmókat felváltó növények közül a *Globularia cordifolia*, *Campanula pusilla* és *Salix retusa* szerepét írja le.

LA RIVISTA FORESTALE ITALIANA, 1941. 3. sz.

De Gardio: Albánia fával való ellátásának a kérdése az ország erdeinek a fennmaradására és feljavítására való tekintettel. (Il problema dell'approvvigionamento della legna in Albania in relazione alla conservazione ed al miglioramento dei boschi.) 80—87. old.

Albániában a fával való önellátás elérhetése céljából két irányú intézkedés szükséges: a termelhető famennyiség szaporítása és a fafogyasztás csökkentése. Az előbbi új erdők telepítése, állománynevelő rendszeres előhasználatok és tisztító vágások bevezetése útján érhető el. A fafogyasztás csökkentésére pedig a lignittel való tüzelést, a lakóházakon kettős ablakok építését ajánlja a szerző.

Giordano: A kéreg lehántása és a törzs csúcsainak lemetszése következtében előálló fatömegvesztés nagyságának az elméleti meghatározása. (La determinazione teorica delle perdite per deduzione della corteccia e del cimale.) 108—112. old.

A szerző képleteivel a számítás is egyszerű és gyors.

Cristofolini: A *Pinus halepensis* a Spoletina és a Nera völgyében. (Il pino d'Aleppo nella Valle Spoletina e nella Valnerina.) 113—121. old.

A címben megjelölt fenyőfajnak közép-olaszországi tenyésztését s a kopár-erdősítésekéül történő alkalmazását ismerteti.

REVISTA PĂDURILOR 1941. 3—4. sz.

Savulescu: Fatömegtáblák gyéritésekből származó lüefenyőtörzsekre. (Tarife de cubaj pentru molift arbori din răritura.) 125—135. old.

A szerző több mint 600 törzs részletes közböze alapján állította egybe fatömegtábláit. A törzs fatömegének a fa magasságához és átmérőjéhez való viszonyára s az alakszámra vonatkozó kutatások eredményeit rajzabrákban is bemutatja.

Pascovschi: Vadkárosítások parkokban és esemetekertekben. (Asupra pagubelor produse de vânat în parcuri și pepiniere.) 145—150. old.

1939/40 telén a Casa-verde-i (Vadászerdő?) erdészi szakiskola tanulmányi erdejében a vad nagyobb károkat okozott. Az alkalmazandó rendszabályok a tanulmányból önként adódnak.

Georgescu: Néhány szó a esertölgy elterjedéséről s a lelőhelyein előforduló fagykárosításokról. (Considerațiuni asupra răspândirii cerului și efectele gerurilor în cereturi.) 197—204. old.

Erdészeti földrajzi tárgyú tanulmány.

Coman: Az *Euphrasia* faj Máramarosban. (Genul *Euphrasia* în Maramureș.) 205—208. old.

A szerzőnek Máramaros erdei növényvilágáról ez már a hatodik közleménye. (Az előbbieket lásd: E. L. 1940. évi II. sz. 129. old., VI. sz. 400. old., VIII. sz. 523. old., 1941. évi IV. sz. 233. old. és VI. sz. 333. old.) Ebben a cikkben az *Euphrasia* kilenc különböző válfajának a növénytani leírását és máramarosi előfordulási helyét ismerteti. A rendszerbe foglalásánál *Jávorka*: „Flora Hungarica“ című munkáját követi.

Barbulescu: Tűzifaellátás. (Aprovizionarea cu lemne de foc.) 209—213. old.

A romániai közhatalóságok tűzifával való ellátásának a biztosítása érdekében a szerző azt javasolja, hogy: 1. az államerdészeti igazgatás mellé rendelve olyan irodát kell létesíteni, amely a vágásterületekre és a tűzifa közelítésére és szállítására vonatkozó adatok összegyűjtésével foglalkozék; 2. a földm. minisztérium „fa-hivatal“-át (Biuroul lemnelui) újra

kell szervezni és 3. a kitermelt fa szállítását szabályozó törvényt módosítani kell.

Witting: Hozzászólás az erdélyi szárnyas vadak történetéhez. (Contribuții la istoria vânatului cu pene în Transilvania.) 214—223. old.

Az utolsó 50 év alatt Erdélyben nagyon megfogyatkozott a szárnyas vad. A fogoly, fűrj, vadkacsa, szalonka, siketfajd valamint a sasok létszáma jelentékeny visszaesést mutat; a nyírfajd, tuzok és szakállas-keselyű pedig már úgyszólván ki is pusztult. A szerző ismerteti a régi magyar törvények és a mostani román vadászati törvénynek a szárnyas vad lelőhetésére vonatkozó intézkedéseit.

KÜLÖNFÉLÉK

HALÁLOZÁSOK.

Egty József ny. m. kir. főerdőtanácsos július hó 29-én életének 60. évében Budapesten elhunyt.

A Megboldogult 1905-ben kezdte meg szolgálatát a beszercei m. kir. erdőigazgatóságnál, ahonnan Trianon üzte el a csonkaország szűk határai közé. 1920-tól kezdve Zalaegerszegen, Miskolcon és Szekszárdon vívta a magyar erdőmérnök reménytelennek látszó nehéz harcát, amely lassanként egészségét is aláásta. Mikor a budapesti m. kir. erdőfelügyelőségről 1939 végén nyugalomba vonult, örömmel kívánt résztvállalni a feltámasztásunkkal járó munkatöbbletből, de a kegyetlen halál nem engedte.

Szakunk egyik sűrű katonáját vesztette el benne; a melegszívű embert és önzetlen jóbarátot mindnyájan őszinte szívvel gyászoljuk.

Jeszenszky Kálmán ny. m. kir. főerdőtanácsos — amint utólag értesültünk — június hó 15-én 68 éves korában Nagykőrösön elhunyt.

Nyugodjanak békében!

SZEMELYI HÍREK.

A *Kormányzó Úr* Öföméltósága a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a kir. közalapítványi fogalmazási szak egyesített létszámában: *Schenkengel László* kir. közalapítv. igazgatói címmel és az V. fizetési osztály jellegével felruházott közalapítv. főerdőtanácsost miniszteri tanácsossá, *Szporni Károly* kir. közalapítv. főerdőtanácsosi címmel és jelleggel felruházott kir. közalapítv. erdőtanácsost kir. közalapítv. főerdőtanácsossá a VI. fizetési osztályba kinevezte, és *Leicht Ottó* kir. közalapítv. erdőtanácsosnak a kir. közalapítv. főerdőtanácsosi címet és jelleget adományozta.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a kir. közalapítványi fogalmazási tisztviselők egyesített létszámába *Tóth János* kir. közalapítv. erdőtanácsosi címmel és jelleggel felruházott kir. közalapítv. főerdőmérnököt kir. közalapítv. erdőtanácsossá a VII. fizetési osztályba, *Choma Ödön* kir. közalapítv. erdőmérnököt kir. közalapítv. főerdőmérnököt a VIII. fizetési osztályba, *Szabolcs József* kir. közalapítv. segéderdőmérnököt kir. közalapítv. erdőmérnököt a IX. fizetési osztályba kinevezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter a szolgálat érdekében *Rohosy Soma* m. kir. erdőtanácsost Léváról a m. kir. erdőigazgatóságához Miskolcra, *Stefáits István* m. kir. erdőmérnököt pedig Balassagyarmatról Lévára áthelyezte és utóbbnevezettet a m. kir. erdőfelügyelőség vezetésével megbízta.